

29325 Maatschappelijke Opvang
36614 Initiatiefnota van de leden Beckerman en
 Westerveld over dakloosheid
Nr. 170 Brief van de staatssecretaris van
 Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 december 2024

Er is geen diepere vorm van bestaansonzekerheid denkbaar dan dakloosheid. Het is ontwrichtend in de levens van mensen en misschien wel de meest extreme vorm van uitsluiting die we in Nederland kennen. Mensen doen letterlijk niet meer mee. Zonder stabiele en veilige plek om te wonen is leven, werken en meedoen in de samenleving simpelweg onmogelijk. Het aanpakken van dakloosheid is dan ook een ongelooflijk belangrijk en urgent vraagstuk dat de volle aandacht verdient.

Het **aantal dakloze mensen** is na jaren van daling gegroeid. Dat is onacceptabel. De meest recente cijfers laten zien dat de populatie door allerlei factoren is veranderd en meer divers is geworden. We zien in toenemende mate een groep mensen die geen grote zorgvraag heeft, maar dakloos raakt omdat zij geen betaalbare huisvesting kunnen vinden. Deze mensen slapen bijvoorbeeld op een camping, bij familie of vrienden op de bank, in auto's of bootjes, de maatschappelijk opvang of op straat. Ook bestaat een substantieel van de groep dakloze personen uit jongeren, vrouwen, kinderen en dakloze EU-burgers. Dat moet en kan veranderen. Sinds mijn aantreden begin deze zomer heb ik verschillende partijen gesproken die zich hard maken voor het terugdringen van dakloosheid in Nederland. Ook sprak ik met jongeren en volwassenen die in hun leven zelf een periode van dakloosheid hebben meegemaakt, of nu nog steeds dakloos zijn. Deze vaak schrijnende verhalen hebben diepe indruk op mij gemaakt.

Met het Nationaal Actieplan Dakloosheid 'Eerst een thuis' (2023-2030) is vastgesteld dat de oplossing voor dakloosheid niet gevonden wordt door het realiseren van extra maatschappelijke opvang, maar op betaalbaar wonen en op het versterken van financiële bestaanszekerheid zodat dakloosheid voorkómen wordt. Alleen door het probleem bij de kern aan te pakken, kunnen meters worden gemaakt. Dat is een fundamenteel andere benaderingswijze die niet alleen effectiever blijkt, maar bovendien

goedkoper. Ik zag tijdens werkbezoeken dat het verblijf in een maatschappelijke opvang het herstel van mensen niet bevordert: een eigen woonplek draagt hier veel beter aan bij; Wonen Eerst werkt! Ik ga de komende jaren vol energie door met de uitvoering van dit actieplan.

Door vroegtijdig in te grijpen kan dakloosheid worden voorkomen. Dit is cruciaal om schrijnende situaties te voorkomen én het is een stuk effectiever en goedkoper dan het (soms jarenlang) ondersteunen van mensen in opvanglocaties. Zo heeft het kabinet in het regeerprogramma een pakket aan maatregelen opgenomen om de financiële bestaanszekerheid van mensen te verbeteren en armoede en (problematische) schulden aan te pakken. Ook werkt het kabinet keihard aan het realiseren van meer betaalbare huisvesting. Met het wetsvoorstel versterking regie volkshuisvesting krijgen het Rijk, provincies en gemeenten de wettelijke instrumenten om te sturen op hoeveel, waar en voor wie wordt gebouwd. Ook kan er sneller worden gebouwd en krijgen de meest kwetsbare groepen mensen, waaronder mensen die uitstromen uit de maatschappelijke opvang, residentiële jeugdzorg en beschermd wonen, met urgentie een woning. De behandeling van het wetsvoorstel is in handen van uw Kamer.

Via deze weg informeer ik uw Kamer mede namens de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de belangrijkste ontwikkelingen en de voortgang ten aanzien van de aanpak dakloosheid. In de bijlagen bij deze brief vindt u:

1. Voortgangsrapportage aanpak dakloosheid en beschermd wonen

In deze voortgangsrapportage leest u de belangrijkste ontwikkelingen ten aanzien van dakloosheid en de beweging naar een beschermd thuis, en worden beleidsprioriteiten dakloosheid uitgelicht, namelijk

- a) beleid maken met de mensen voor wie het bedoeld is;
- b) monitoring van dakloosheid en investeren in kennisontwikkeling;
- c) meer inzetten op preventie en Wonen Eerst;
- d) aandacht voor kwetsbare groepen, waaronder jongeren.

2. Evaluatierapportage met resultaten pilots dakloze EU-burgers

Een grote opgave waarmee gemeenten te maken hebben, is de groep dakloze EU-burgers. In 2024 is onderzoek uitgevoerd naar de werkwijze in zes pilotgemeenten (G4, Eindhoven en Venlo). In het evaluatierapport treft u de belangrijkste bevindingen en resultaten aan van de pilots dakloze EU-burgers in zes gemeenten. Lessen uit de evaluatie kunnen worden betrokken in plannen van andere gemeenten die te maken hebben met deze groep dakloze personen.

3. Actieagenda voorkomen jongerendakloosheid (16-27)

Te veel jongeren raken dakloos. Samen met vele partners – waaronder jongeren zelf – is verkend of en hoe op korte termijn ingezet kan worden op een aantal gerichte, aanvullende acties om jongerendakloosheid te voorkomen, wat heeft geresulteerd in bijgaande Actieagenda voorkomen jongerendakloosheid. Hiermee geef ik invulling aan de motie van het lid Bruyning C.S.¹, die oproept tot het opstellen van een integraal en preventief beleid gericht op het voorkomen van jongerendakloosheid.

4. Kabinetsreactie op de Initiatiefnota dakloosheid van GroenLinks-PvdA en SP

De vaste commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft op 1 oktober 2024 gesproken over de initiatiefnota van de leden Beckerman en Westerveld over dakloosheid². U heeft het kabinet verzocht een reactie op de initiatiefnota aan de Kamer te doen toekomen. U treft de kabinetsreactie aan bij deze brief, waarmee tegemoet wordt gekomen aan dat verzoek.

Het voorkomen en terugdringen van dakloosheid kunnen we uiteraard niet alleen vanuit de samenwerkende ministeries Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Dakloosheid kan immers alleen worden aangepakt in nauwe samenwerking met gemeenten, zorgaanbieders, woningcorporaties, maatschappelijke sociale partners en – niet in de laatste plaats – mensen met ervaringskennis. Ik roep iedereen op om werk te maken van het terugdringen van dakloosheid in Nederland. Zodat iedereen – ook de inwoners die zich in een kwetsbare positie bevinden – een veilige en duurzame plek heeft om te wonen.

De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
V. Maeijer

¹ Kamerstuk 29 325, nr. 166.

² Kamerstuk 36 614, nr. 2